

Uvodnik

Minilo je dobrih 10 let, odkar smo v reviji Sodobna pedagogika obravnavali svetovalno delo v vrtcih in šolah (gl. leto 2008, št. 2). Za razliko od omenjene številke, ki je dajala poudarek delovanju svetovalne službe kot celote, prvo številko Sodobne pedagogike v letošnjem letu namenjamo proučevanju vloge pedagoga v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, predvsem njegove vloge v okviru šolske svetovalne službe. Odločitvi o izbiri te teme sta botrovali predvsem dve okrogli obletnici, eno smo zaznamovali preteklo leto, drugo bomo letos. Prva se nanaša na 50. obletnico zaposlitve prvih timov svetovalnih delavcev v šolah – pedagogov, psihologov in socialnih delavcev, ki so nudili strokovno pomoč in podporo učencem, učiteljem ter staršem. Ob obletnici je bila na Filozofski fakulteti UL v soorganizaciji Zavoda RS za šolstvo, Oddelka za pedagogiko in andragogiko ter Oddelka za psihologijo Filozofske fakultete UL in Fakulteto za socialno delo UL organizirana *Konferenca o šolskem svetovalnem delu: 19. prispevki strok za svetovalno delo v praksi*. Eden izmed namenov konference je bil ovrednotiti kompetence različnih strokovnih profilov svetovalnih delavcev za uspešno razvojno, preventivno in evalvacijsko delo na ravni vrtca, šole, dijaškega doma oz. Zavoda RS za šolstvo ter za soustvarjanje spodbudnega učnega okolja za vsakega otroka oz. učenca.

Pri drugi obletnici gre še za višji jubilej, namreč stoletnico študija pedagogike na Univerzi v Ljubljani. To je priložnost, da se ozremo na dosežke Oddelka za pedagogiko in andragogiko v preteklosti, da reflektiramo stanje danes in hkrati razmišljamo o današnji in prihodnji vlogi pedagogike ter pedagoginj in pedagogov. Delček tega smo želeli prispevati tudi s pričujočo številko revije.

S prispevki tematiziramo različne vidike vloge pedagogike in pedagoga v svetovalnem delu vzgojno-izobraževalnih ustanov ter skušamo odpreti vprašanja, ki jih sodobni čas postavlja tako pred pedagoge v svetovalnih službah kot tudi širše pedagogiki kot znanosti. Pet prispevkov predstavlja različne vidike delovanja pedagoga v slovenskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah, z dvema prispevkoma pa spoznamo tudi stanje strokovnega profila pedagoga na Hrvaškem. Prvi prispevek avtorjev **Petre Gregorčič Mrvar** in **Metoda Resmana** celostno prouči vlogo pedagoga kot strokovnjaka za analizo vzgojno-izobraževalnega programa, dela in procesa znotraj vrtcev, šol in dijaških domov. Avtorja podrobno predstavita profil in kompetence pedagoga ter področja njegovega strokovnega delovanja in jih umešta v koncept šolskega svetovalnega dela, kot je danes sprejet v našem vzgojno-izobraževalnem sistemu. Področja dela in kompetence pedagoga opredelita kot pomembne dejavnike, na podlagi katerih se gradi njegova identiteta. Kot ugotavljata avtorja, bomo pedagogi lahko le s stalnim razvijanjem študijskih programov, programov nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja in raziskovanjem lastne prakse pri razvijanju kompetenc uspešno uresničeval vedno zahtevnejše naloge, ki čakajo vrtnice, osnovne in srednje šole ter dijaške domove.

Mateja Ozvaldič v prispevku z naslovom *Kompetence pedagogov za delo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah* teoretično in empirično analizira stanje na področju kompetenc pedagogov za delo v šolski svetovalni službi. Izhaja iz predpostavke,

da so stališča pedagogov o lastnih kompetencah in pomembnost, ki jo pripisujejo posameznim kompetencam, pomemben vir informacij o lastnem razumevanju kompetenc, ki so potrebne za njihovo delo in uspešno opravljanje strokovnih nalog, s katerimi se srečujejo. Na podlagi razprave in empiričnih izsledkov avtorica oblikuje priporočila, katerim kompetencam pedagogov bi bilo treba dati večji poudarek že v začetnem izobraževanju, pa tudi v nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju.

Izjemno relevanten prispevek, ki tematizira vlogo pedagogike na področju udejanjanja inkluzivnosti v vzgoji in izobraževanju, je članek **Irene Lesar** z naslovom *Izzivi pedagogike pri vpeljevanju inkluzivnosti v šolski sistem*. Uvodoma avtorica ugotavlja, da v številnih državah – Slovenija ni izjema – prevladuje perspektiva inkluzivnosti večinoma z vidika otrok s posebnimi potrebami, medtem ko je redkeje zaslediti zahtevo po celovitejši transformaciji šolskega sistema. Kot poudari, bi morala obča pedagogika ponuditi tehtne odgovore prav na vprašanja, ki zadevajo uveljavljanje inkluzije kot enega od temeljnih sistemskih načel vzgoje in izobraževanja. V tem pogledu bi po presoji avtorice veljalo zlasti okrepiti vzgojni vidik in vzgojno teorijo plasirati v mednarodne razprave, spodbuditi razpravo o konceptih znanja in kritično analizirati obstoječe programe, ohranjati in kombinirati različne pedagoške paradigme, poudarjati pomen in možnosti (pre)oblikovanja kulture in klime vzgojno-izobraževalnih ustanov ter raziskati možnosti (pre)oblikovanja stališč (bodočih) pedagoških in vodstvenih delavcev.

Naslednji prispevek avtorice **Jane Kalin** obravnava eno temeljnih področij dela šolskega pedagoga, to je delo z oddelčno skupnostjo kot temeljno socialno in vzgojno-izobraževalno skupnostjo vzgojno-izobraževalne ustanove. Z vidika pedagoga je oddelčna skupnost prostor, v katerem otrok oz. mladostnik pridobiva znanje, vrednote in spretnosti, ki jih potrebuje za življenje, hkrati pa prostor, kjer je mogoče in potrebno iskati rešitev za posameznikove razvojne, osebnostne, učne in disciplinske težave oz. težave v sprejemanju šolskih zahtev in prilagajanju ter spoštovanju temeljnih norm medsebojnega vedenja. Avtorica osvetli vlogo pedagoga še posebej v sodelovanju z razrednikom, ki je odgovoren za načrtovanje dela oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti ter za oblikovanje ustrezne sodelovalne klime v oddelku.

Naslednji besedilo, katerega avtor je **Stjepan Staničić**, obravnava položaj in vlogo šolskega pedagoga na Hrvaškem in si zastavlja vprašanje, kakšni bi morali biti pogoji za nadaljnji razvoj tega poklica. Staničić najprej predstavi razvoj poklica šolskega pedagoga v zadnjih desetletjih in opravi analizo trenutnega stanja na tem področju. Opozarja sicer na nekatere pomanjkljivosti, a poudarja, da je pedagog še vedno eden od ključnih strokovnih delavcev v sodobni šoli. Da pa bi zagotovili kakovosten nadaljnji razvoj poklica pedagoga, bi morali biti po mnenju avtorja izpolnjeni nekateri dodatni pogoji, zlasti povezani z dobro pripravljenostjo in usposobljenostjo pedagogov za opravljanje strokovnih nalog v šolski praksi in njihovo strokovno avtonomijo.

Tudi prispevek **Marka Turka** in **Jasminke Ledić** obravnava problematiko delovanja šolskih pedagogov v hrvaškem prostoru, le da je tematika nekoliko specifična: avtorja se namreč ukvarjata s t. i. evropsko razsežnostjo vzgoje in izobraževanja na Hrvaškem in predstavljata rezultate raziskave, s katero sta

ugotavljala, kakšne so kompetence šolskih pedagogov za uveljavljanje evropske razsežnosti vzgoje in izobraževanja, pa tudi kolikšno je sploh njihovo poznavanje tega koncepta oz. seznanjenost z njim. Rezultati kažejo, da številni šolski pedagogi še vedno niso zadosti seznanjeni z evropskimi izobraževalnimi politikami ali pa jih neustrezno interpretirajo ter jim pripisujejo negativno konotacijo. Prav tako rezultati nakazujejo, da je pomembno zagotavljati kontinuirano promocijo koncepta evropske razsežnosti vzgoje in izobraževanja.

Tokratno tematsko številko revije zaokroža članek **Tanje Bezić**. Oddelčna skupnost kot temeljna vzgojno-izobraževalna skupnost in delovanje posameznih strokovnih delavcev v njej so bistvenega pomena za razvoj in napredek nadarjenih učencev, ugotavlja avtorica v prispevku z naslovom *Šolska svetovalna služba in šolski pedagog ter uresničevanje konceptov za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci in dijaki*. Poudarja pomen različnih konceptov, ki urejajo delo z nadarjenimi učenci in dijaki, pri čemer se osredotoča na vlogo šolske svetovalne službe, predvsem šolskega pedagoga. Njegovo posebno mesto vidi še zlasti v strokovnem sodelovanju in posvetovanju z učitelji pri uvajanju sodobnih didaktičnih strategij, oblik in metod vzgojno-izobraževalnega dela v okviru obveznega, razširjenega in nadstandardnega programa šole. Pedagog naj bo po mnenju avtorice še posebej pozoren na uresničevanje temeljnih pedagoških in didaktičnih načel za delo z nadarjenimi ter tudi na to, da bo učno okolje vključujoče za vsakega učenca oz. dijaka, torej tudi za nadarjenega.

Sklenemo naj z novico, da je prof. dr. Metod Resman, upokojeni profesor pedagogike na Filozofski fakulteti UL in dolgoletni glavni urednik revije *Sodobna pedagogika*, prejemnik nagrade za življenjsko delo na področju visokega šolstva v letu 2018. Njegovo vodilno raziskovalno področje je šolsko svetovalno delo. Iskrene čestitke!

*Dr. Petra Gregorčič Mrvar,
tematska urednica*